

„EDINOST“

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

„Edinost“ stane:

za vsa leta gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta „ 3.—; „ 4.50
za četrt leta „ 1.50; „ 2.25

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 6 nov.

Na naročbe brez priložene naročnine se upravnštvo ne osira.

EDINOST

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici Carintia št. 25. Vse pismo mora biti frankovano, ker ne frankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Oglasi in oznanila se računajo po 8 nov. vrstica v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostoj, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.
Poslana, javne zahvale, osmrtnice itd. se računajo po pogodbi.

Naročnino, reklamacije in inserate prejema upravnštvo v ulici Carintia 28. Odprte reklamacije so prosto poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„Edinost“ je moč.

Iz Trsta 10. febr. [Izv. dop.] *)

Gospod urednik! Dali ste sicer pred časom obljubo, da z listom, katerega so uprav te dni justifikovali v Ljubljani, nočete več polemizovati. Obljube te ste se dosedaj vestno držali. To je tudi lepo! Doslednost je lepa stvar in mi jo vemo gotovo primerno ceniti. Dajoči to obljubo rekli ste, da je stališče Vaše zadostno precizirano; uverjeni ste bili, da po tako določnih pojasnitvah ni mogoče, da bi še kdo dvomil o Vašem programu. Vse to je prav in lepo. Gotovo, da Vas je umel, kdor Vas je hotel umeti. Ali goriški trmoglavci Vas ni hotel umeti, on sploh ne nikogar umeti, nego samega sebe. V glavi tega moža je nagromadeno toliko domišljivosti in samodopadivosti, da poleg sebe ne priznava nijedne avtoritete. Zato pa je bilo jako neprevidno od Vas, da ste se tako zarekli. Pa še nekaj ste pozabili, gospod urednik: ne veste-li, da pravi politik ne pozna in ne sme poznati pojmov: „nikdar“ „nikoli več.“*) Obiskurna oseba, katero danes n. pr. zaničljivo ignorujemo, zna jutri postati oseba, s katero nam je računati, ali hočemo ali nočemo. Razne okolnosti se tako čudno skombinujejo, da možicelj kar na enkrat poskoči na tako visočino, o katerej se njemu samemu še pred kratkem niti sanjalo ni. Taka je bila z urednikom stare „Soče“.

Mož je čudak, to je res. Ali tudi s čudaki je treba računati; nevarnejši so nam, nego trezno misleči. Na njih zelniku poganjajo iz tal argumentacije, o katerih bi Slovci mislili, da so nemogoče. In ne veste, da so ljudje na svetu, kateri tem rajši verjamejo trditvi, čim gorostasnejši, čim absurdnejši je. Ni ga tako smešnega posebnca na svetu, da bi ne dobil stranke — male, ali pa tudi velike

* Čestitoma dopisovalcu ne moremo odreči prostora, toda moralne odgovornosti za ta spis ne moremo prevzeti.

** Nas nisto dobro umeli. Glede naših verskih nazorov menili smo, da smo zadostno svoje stališče pojasnili. Na drugo stran si nismo vezali rok, kakor bi si jih noben drug politični list ne vezal. Opombi ured.

— na svojo stran. In uprav uredništvo stare „Soče“ upotreblja argumentacije, ki so sicer nezmiselne, nelogiške — a zato nič manj nevarne. Vidite, gospod urednik, ko se je vsemu svetu — kateri izraz bi bil prikladnejši?! — prenemno zdelo, z gospodom doktorjem polemizovati, pa je zavpil stentorskim glasom, tako da se je razlegalo po vsej . . . — Sloveniji, bi bili kmalo rekli, ali uredništvo stare „Soče“ ne pozna Slovenije — recimo torej, po vseh pokrajinah, kamor le more naletati gospoda doktorja glas: pobil sem jih; vse sem pobil, kar obmolknili so. V duhu smo videli takrat g. doktorja, zavihanimi rokavi stoječega sredi „Travnika“ in kličečega ves svet „na korajžo“.

In zopet so se našli ljudje, kateri so vse to verjeli, katerim je vse to imponovalo. Nas razumete-li sedaj, zakaj da ni prav bilo, da ste zadnji čas čisto obmolknili?! Mir in sprava je lepa stvar, ali če je treba, se pa mora govoriti. In še nekaj, gospod urednik! „Edinost“ je naš organ, glasilo je javnega menenja tržaškega slovenstva. Zato se pa že morate, ne zamerite, — nekoliko ozirati na naše želje. Dovoliti nam morate, da damo malo duška čutstvu svojim!

Koliko je do miroljubnosti in sprave nekaterim krogom v Gorici, pove nam zadnja „Soča“ v odgovoru katoliško-konservativnemu listu „Slovenec“. V predzadnji številki Vašega lista izrazili ste na uvodnem mestu svoje veselje, da se je tudi naš glavni slovenski katoliški dnevnik „Slovenec“ v jedrovitih člankih oglašil proti neosnovanemu sumničenju, katero je Goriška „Soča“ v obraz zalučala vsem slovenskim društvom, koje je dolžila nič manje nego — veleizdaje ter je klicala proti njim vlado na pomoč. Vsacemu zvestemu Slovencu, kojemu ni še v srečo zamrla zadnja čut do milega naroda in jezika, se je moralo tako početje studiti. Radi česar je „Slovenec“ z omenjenimi članki govoril brez dvojbe tudi vsacemu slovenskemu duhovniku prav iz srca

kazal v Petrogradu zadnji teden meseca oktobra 1889. Razširjenje hripe pa je počelo s početka meseca novembra p. l. kar tako naglo, da je bila, kakor omenjeni ruski list pripoveda, prav v kratkem času tretjina, če ne polovica prebivalcev od belezni zadeta: — in vendar je bilo takrat lepo, toplo južno vreme in dasiravno je nadvladal zahodni veter.

Higijeničnim ali zdravstvenim vzrokom kakor n. pr. slabo stanovanje itd. pa ne smemo pripisovati razširjenje boleznin ali njeno nasilstvo, kajti obiskala je hripa bogataše in siromake, prikazala se toliko v siromašnih bajtah, kakor v najbogatejših palačah, kasarnah in šolah. Bolnih šolskih otrok se je štelo 25 do 50% in vojakov je bilo toliko bolnih, da so bile bolnišnice prenapolnjene in so morali druge bolne voljake še celo v kasarnah obdržati. Kako bolezen nastaja in kakó se prenaša od enega do drugega kraja, in kakó da se tako hitro razširja, se pač ne ve; nekateri menijo, da se vzbuja, prenaša in razširja vsled mijazmov, drugi zopet menijo, da po dotiki; ali prouzročujejo mikrobi take na-

ter opravičeno vsliknil: „Kaj ima mlajša slovenska duhovščina opraviti z onim članekom v „Soči“? Ali ste le jednega duhovnika slišali, ki bi bil odobral on članek?“ S temi besedami je Mahnič izključen izmej vse slovenske duhovščine ter izpostavljen pred slovensko občinstvo kot politički posebnec. Ta obsodba dr. Mahniča najbolj peče in izgovarja se, da je on članek bil pisan za domače, goriške razmere. Neso li goriški Slovenci vendar le Slovenci in njihova društva slovenska?! Prenapetost izgublja vedno bolj tal, navzlic temu pa dr. M. vendar še sanjari, da slovenski duhovniki odobravajo njega vratolomno početje. V svojej neznanski jezi preti nevstrašljivemu „Slovencu“, da ga „bode v kratkem glava bolela“!

Tudi mi Vam kličemo, gospod urednik, da ne smete biti premolčljivi in prizanesljivi, če nočete, da bi kedaj glava ne bolela naše narodne stvari. Ako sedaj govorite, ne govorite sami, ampak se nahajate v poštenej, odličnej, konservativnej družbi. Ko je ves svet začel govoriti, menda tudi Vas obljuba več ne veže. To je naša misel.

Jeden v imenu večih.

Delo.

II.

Različne, zaporedoma se preminjajoče okolnosti v njega življenju silijo človeka k delalnosti; tej moralnej sili zadovoljuje on samo z delom in pridnostjo in uprav po delalnosti postaje kralj sveta. Z delom družiti duševno življenje, z vedno rastočim umnevanjem verskih dolžnosti in spoznavanjem vede vzdiguje se v čeznaravno življenje.

Človeku je po naravi prirojeno, da teži po neskončnosti, večnosti, kajti smrt ne učinja konca njegovej bitnosti; uprav radi tega se človeška nava na tem svetu vsega naveliča, razun proučevanja, vede in

dlege, se tudi ne vé. Kar se tiče razvijanja boleznin take, se je opazovalo v Petrogradu, da se pri ljudeh, ki so prišli v mesto, bolezen že v prvih dveh dnevih prikaže; čas, o katerem se začne oglašati je kratek, trpi le malo ur, se da spoznati po trudnosti v telesu, glava boli, mraz začne tresti itd., kakor se sploh more opazovati pri drugih nalezljivih znotranjih boleznih in kakor smo že spočetka omenili.

Znak boleznin ni pa vselej enak; njeni simptomi se cepijo: ali so nervoznega, gastričnega, ali pa kataraličnega značaja kožice na dihalnih organih.

V Petrogradu se je nahajala hripa v nervoznej obliki in bati se je bilo, da se vrže v tifus. Vnetica vranice se je pri bolnikih na hripi povsod opazovala.

Mrzlica, katera se prikaže pri tej bolezni, znaša s početka 40—40½°, traje eden do dva dni, redkoma pa 5—6 dni.

Hripa se pa tudi rada ponavlja, kakor se je vidilo na raznih slučajih, posebno v Beču. Od 7. decembra 1889 naprej je počela hripa v Petrogradu ponahavati, enakomerno pa se razširjati proti zapadu. Na-

raziskavanja večnosti. Najjačji duh je še vedno oni, ki se bavi z duševnimi predmeti. Človek je nemiren; posvetnost mu ne dovolji celoma duha in volje, lahkoživje škodi čestokrat njegovemu zdravju in celo lepega življenja v obilnosti se naveliča.

Najboljši pomoček, da si prežene dolg čas in slabovoljnost je pač delo, kajti isto raztrese njegov duh in ga tolaži. Bogati lenuh in lahkoživec zavida čestokrat zadovoljnega kmeta, ki se ves božji dan trudi na polju ter se opoldne pri kratkem odmoru sladko odpočije na žgočem solneu. Kaj lepo je gledati pridnega rokodelca na večer v svojej družini, kako se pri bornej večerjici veseli domače sreče. Najsrečnejši in najzadovoljnejši človek je pač delalec navzlic trudu, ki ga mora prestati in natezanju lastnih moči.

Sensisti sedanje dobe pač ne vidijo, da največja razkošnost in lahkoživje ne moreta celoma ugoditi človeškej volji; zahman je zahtevati in težiti po blagostanju, za koje se trgajo pasamezniki in družine. Pravo blagostanje se doseže le tedaj, ko bodo vsi narodi težili za mirom ter se ravnali po načelih vere in npravnosti. Ako gremo naprej sedanjim potem, bodo ljudje, ki obožujejo materijalno silo in materijo samo, dotereli človeštvo — osobito pa delalski stan — do skrajnosti. Zemlja bode obljudena z ljudmi, podobnimi nekakej živini, ki bodo trgali meso jeden z drugega ter pohlepno si prisvajali imetje svojega bližnjega. —

Skepticizem tira človeka k malomarnosti in lenobi in uprav malomarnost v verskih stvareh dovaja delalca k nezadovoljnosti in nepremišljenosti. Dolžnosti mu neso več svete, temveč tepta jih z nogami. Krivi nazori o socializmu in komunizmu vtepajo se tudi njemu v misli ter je okuževajo. Od tod izvirajo vsa današnja zla in mogočne države se s strogimi naredbami le za silo morejo obraniti nevarnih posledic okuževalnih idej, koje so zanesli mej delalce samopašni in prenapeti tribuni in demagogi.

stopila je svoje delovanje v Evropi. Do 15. decembra p. l. je bilo v občnej dunajskej bolnišnici izmed 61 službujočih zdravnikov 16 obolelo, izmed 226 postrežčkov pa 68. Od 1900 bolnikov bilo jih je 164 hripavih.

Na Dunaju, in kakor se kaže, v obče v Evropi, se hripa izražuje po katarih v dihalnih organih. Da se tej nesrečni nadlegi več kot mogoče v okom pride, je e. kr. ministerstvo za notranje zadeve z odlokom od 10. decembra 1889 št. 22.988 zavkazalo podložnim oblastnijam, naj se uvedejo ona sredstva, ki se sploh vjavajo pri kužnih boleznih in posebno naj se na otroke gleda, da se hripa pri njih odstranjuje ali njeno nasilstvo vpeša. O tej naredbi je pa najvišji zdravniški svet na Dunaju izrekel, da bolezen ni nevarnega značaja, in da se zaradi tega imajo opustiti zdravniško-policijske naredbe.

Sploh se iz tega izreka najvišjega zdravniškega sveta razvidi, da hripa kot taka nema nič nevarnega v sebi — zaradi tega se pa tudi prepusti samej sebi, češ, kakor si prišla, tako odrineš zopet. —

PODLISTEK.

O hripi.

Predavanje v Puljskej čitalnici.
(Konac.)

Iz zdravniškega časopisa „Das österr. reichische Sanitätswesen vom 19. December 1889 Z.: 51. poizvemo sledeče:

Hripa kot kužna bolezen se je najprvo prikazala v iztočnih deželah. Od 3. oktobra 1889 je ona počela, kakor se kaže, v Szaljanu (Kavkazu), v Vjatki od 1. oktobra in Tomskiju od petnajstega istega meseca. — Posebno pa je razsajala v Petrogradu.

Kakor pripoveduje zdravniški petrogradski tednik od dne 30. novembra p. l., se je bila hripa v malo tednih tako razširila in je bila postala tako silna, da ljudstvo kaj tacega ne pominja. Zdravniki sami so bili iznenadeni o tej modernej kugi. Slučaji, kateri so se pred njih očmi dogajali, so jih napotili, da preiskujejo sredstva, s katerimi bi mogli zaprečiti razširjenje boleznin. Prvi slučaj te boleznin se je pri-

Od kod vsa ta zla? V slabem umevanju lastnih dolžnosti in pomanjkauju npravnosti, katerih prva pospešiteljica je — vera.

Delalec! ne moj se ustrašiti vsake dolžnosti, ki ti jo nalaga tvoj stan. Troji pomisleki izvirajo od tod, da ti je volja preslaba in da nemaš toliko srčnosti, da bi jo prevladal. Pri vsakem delu, ako dvojiš in se pomišljaš, pomisli na svojo čast in plemenitost človeško: premaguj samega sebe in zadovoljen boš zmage.

V nasprotnem slučaju, pomisli, da je tvoja škoda, ako se upiraš delu; brez boja ni zmage, vdan moraš biti jednemu načelu.

Človeku pa ni dobro samemu biti. Delalne moči se morajo združiti ter vzajemno in skupno delovati, da dosežejo čim večje uspehe. Vsa človeška društva in podjetja so se narodila s pomočjo več moči in umov: circulus et calamus. Ako se človek preveč uda zasebnemu, samotarnemu življenju ter se ne seznanja s praktičnim življenjem družih, ampak živi zgolj svojim nazorom in premišljevanju, — isti človek postane sčasoma čudak, nepotreben in neprenašljiv ud človeške družbe. — Utile dulci — potrebno se zabavnim in prijetnim.

To načelo vzbudilo je k življenju razne družbe, razna podjetja in skupna dela. Eden družemu moramo pomagati ter biti eden družemu koristni. Gotovo so zategadelj prevelike važnosti za razvoj človeštva in njega blagostanje vsa društva, koja imajo nalogo, učiti svoje ude ter jim gmotno ali duševno pomoči. Hvalevredna so mej temi posebno delalska društva z namenom, pomagati v potrebi rokodelcu in delalcu. Kolike koristi da so ta društva, na tem mestu ne bomo razpravljali; a priporočamo jih našemu delalcu najgorkejšje; drži naj se dosledno in stalno s svojih domačih družtev, v katerih delujejo in skrbé domači sorodni možje, ki umejo delalčev položaj ter mu vedo pomočka. V tem naj se pa ogiblje tujcev, ki mu iz gole dobičkaželjnosti in sovraštva propovedujejo o svobodi in pravicah, za isto ga pa tirajo v suženjstvo in odpad.

Tudi v Trstu imamo enacih družtev, ki delujejo v raznih krogih in na podlagi različnih načel. Tu nam je biti najbolj opreznim. Namere svobodomisleca, liberalca in Lahona Raškoviča so nam že poznate; iste bi delalcu duševno škodile in ga vodile v upor in revščino.

Najboljše stori naš slovenski delalec, da se oklene svojih družtev ter se s tem nekako osvobodi od tujstva. Narodnost je tukaj združena z njegovo koristjo. Naj tedaj ne zapušča svojih poštenih ustanov ter naj se ne zateka v tuje — slabe! —

V praktičnej delalnosti obstoji človeška blaginja, ne pa v lenobi in samo-

pašnosti. V delalnosti se vidi prava podoba lepote in čednosti: ako bi vsi se udali premišljevalnem in egoističnemu življenju, kmalu bi človeštva nedostajalo. Obrtnost predstavlja človeško delalnost; ako bi v vsakej obrtnosti in podjetju sploh manjkalo blagodejnega miru in moralne rednosti, ter bi nastala splošna želja, ugoditi le čutom, kmalu bi vse prenehalo in mesto koristi prouzročalo neizmerne škode.

Politični pregled.

Notranje dežele.

V Zadru je umrl pravoslavni škof Knežević.

Gališki deželni zbor sešel se bode najbrže v mesecu maju, da reši predlogo, tičečo se konvertovanja dolga zemljišne odveze.

Ministru Gautschu predstavila se je deputacija iz Ogrskega Gradišča, katera je prosila, da se tamošnja gimnazija prevzame v državno upravo. Gospod minister je odgovoril, da se vlada bavi s to zadevo. To kaže, da ima gospod Gautsch za vsacega milostno besedo, le za nas Slovence pri njemu ni milosti. Glede naših želj in teženj je do cela gluh na obe ušesi.

Nemško-strankarski shod v Toplicah se je sešel. Kakor soglasno listi poročajo, bili so gospodje jako dobre volje in so radostno pritrčili dognanej češko-nemškej spravi in so vsprejeli resolucijo v tem zmislu. Gospodje pač vedo, da imajo razlogov biti zadovoljni. Na grofu Taaffeju doposlani telegram, dobili so sledeči odgovor: „Nj. Veličanstvo so mi brzojavnim potem blagovolili zavkazati, da objavim nemško-pemskemu strankarskemu shodu Njega Najvišjo, pristrčno zahvalo.

Klub desnega centra (Hohenwartov klub) vzprejel je naslednjo resolucijo: „Priznavajoč veliki pomen sprave v kraljevini češkej, pozdravlja klub desnega centra doseženo sporazumljenje, katero ne bode bistveno pospeševalo le koristi te kraljevine, temveč tudi moč in veljavo cele države.

Klub desnega centra izraža nado, da bode visoka vlada smatrala kot nadaljno svojo nalogo, ugodno rešiti tudi opravičene verske in narodne želje in zahteve posameznih narodov v ostalih kraljevinah in deželah, osobito glede šole, ter tako srečno dovršiti delo, katerega začetek ima blagovite posledke.“

Tako Hohenwartov klub. Okritosčno rečeno, česa družega tudi nesmo pričakovali, poznajoči one sile, ki so v tem klubu

prikazuje? Pravijo nekateri, da se vzrode v zraku mijazmi, kateri vdihnjeni v dihalne organe, vzbudijo hripo. Od kod pa ti mijazmi kar naenkrat? Astronomi t. j. zvezdoglepci skušajo pri tacihi slučajih zdravnikom na pomoč priti in znajdi so, kakor se dozdeva, naslednjo teorijo:

Svetovi so v prvotnem stanju zračne krogelje, sestavljene od prvotnih elementov. Najbrže je naša zemlja zadela ob tako krogeljo, katera se je po naključju pritepla na njeno pot; raztrgala jo je in kamor se je zračna plahta vrgla, provzročila je hripo; dokler se naša zemlja ne oslobodi popolnoma te nadležne plahte, se bolezen ne bode odstranila. No! Hvala Bogu, da se naša zemlja ne vrti samo ob svoji osi, ampak, da tudi napreduje svojo pot, da tedaj prodere nadležno, nad njo ležečo, nevidljivo meglo in se je po tem takem oprosti.

Mi se pa ne bojmo take hudomušne zračne plahte, prepodimo jo sami s tem, da smo dobre volje; in če ta-le manjka, pomagajmo jej na noge z dobrim kozarčkom zlatega vinskega zdravila.

merodajne. Kaj nam pomaga pobožna želja tega kluba, v katerem Slovenci že celo vrsto let zvesto-udano tlako dalajo, da bi se nadaljevala pravna akcija, ko nam vlada — in le poročstvo od te strani imelo bi za nas ceno — o tacihi namerah niti besedice ne žugne. Nas je kar osupnilo, da so se vsa pogajanja tako vršila, kakor bi v vsej širnej Avstriji družega ne bilo, nego sami Staročehi iz kraljevine češke in pa Nemci. Preko nas Jugoslovanov prešli so kar na dnevni red.

Celo moravski Čehi bili so opreznjši, nego naš klub desnega centra. Dvorni svetnik Meznik izjavil je v seji češkega kluba v imenu moravskih Čehov sledeče: „Ne moremo pa zatrti bojazni slovanskega prebivalstva v Moravskjej, da ne bi bile naše želje moravskih Čehov v neugodno situacijo nasproti posledicam, ki znajo iziti iz dognane češko-nemške sprave. Mi namreč nemamo, kakor vi v kraljevini, od stranij nemških kolovodij obvezne besede, da jim je volja spolniti naše najimunitnejše zahteve glede pravičnega zastopstva v postavodajnih zborih; vlada nam ni dala nikake obljube, ali misli in v koliko misli podpirati želje glede kulturnih nastojanj našega ljudstva. V tem pogledu nadaljevati bomo moralni boj in se pri tem zanašati le na lastne močij našega ljudstva.“

To je vsaj možka beseda!

Nemški listi so razširjali tendenciozno vest, da je nastal konflikt med novoimenovanem škofom dalmatinskim dr. Nakičem in duhovščino šplitske škofije. Koliko da je na tem resnice, vidi se iz tega, da se imenovani škof še v Zadru bavi in da torej do sedaj še niti v dotiko ni prišel z rečeno duhovščino. Druga bomba, katero so dalmatinski italijanaši vrgli mej svet, bila je ta, da so se v zastopu mesta šplitskega stekli. Vsa grozna vest reducirala se pa na fakt, da se je vodja uprav istih italijanašev, zloglasni Bajamonti, v seji prav nespodobno vedel in s pestjo žugal hrvatske stranki. Kaj se napanjate, gospodje? Po Dalmaciji vam je odzvonilo in ni je sile, katera bi vas mogla dovesti do prešnje slave.

Zadnji čas piše se mnogo, kako bi se dalo vrediti o pozicijonelnosti stranke v Hrvatskej, da bi glas opozicije imel več veljave na široko in na vzgoraj. Češko-nemška sprava poganja čudne mehurje in mehurčke tudi glede Hrvatske. Oglasili so se razni politiški zdravniki, kateri bi hoteli zdraviti in celiti rane hrvatske opozicije. „Obzor“, odgovarjajoč tem nasvetom, pravi, da se sedanje razmere na Češkem ne dajo aplikovati razmeram na Hrvatskem. „V Hrvatskej ne poznamo konstitucionelnih načel, ne poznamo postav — pri nas poznamo le silo in voljo grofa Hedervary-a, in nič družega, nego njegovo vsemožno voljo. To naj bi najprvo odpravili in storiili neškodljivo, na nje mesto pa postavili nedotakljivo postavo, katora naj bi resnim načinom vršila posel svoj. Potem bi bilo še le mogoče, spravi pot pripravljati.“ Naši slovenski prvaki naj bi se pa malo učili iz sedanjih razmer na Hrvatskem, da bi videli, kam pripelje predalec segajoč oportunitizem.

Vnanje države.

O preiskavi proti bolgarskemu majorju Panici pišejo, da so mej njegovimi papirji našli več šifriranih pisem. Panica ni do sedaj nič posebnega izjavil, tudi odvetnik Matev ne. Panica nekda ni nameroval usmrtiti kneza Ferdinanda, ampak ga samo odstraniti. Nekateri listi govore, da je knez Ferdinand pri seji ministrskega sveta ponudil svojo odpoved, a ministerstvo ni hotelo v to privoliti; drugi zopet zanikajo to vest. Sploh se širijo razne vesti o tej preiskavi, katerih pa ni vredno beležiti, ker se jim tendenca na čelu bere.

Nemška vlada dovolila je jezuitom, da smejo vršiti svoj apostolski posel tudi po nemških kolonijah. Knez Bizmark je to objavil kardinalu Rampolli v posebnej noti.

Umrl je kardinal Pecci, brat papežev.

Zaprli so v Parizu sina „grofa pariškega“, princa Louis Philippe, vojvoda orleanškega, ker se je vrnil na Francozko. Sumničili so ga, da je prinesel saboj neko proklamacijo do francozkega naroda. A vojvoda temu oporeka trdeč, da hoče zadostiti svojej vojaškej dolžnosti. Pisal je tudi pismo predsedniku republike, v katerem apeluje na lojalnost unuka slavnega Carnota, da dovoli, da bi mogel naslednik Henrika IV. kot priprost vojak služiti domovini svojej. Obsodili ga pa bodo vsakako, ker se je protipostavno vrnil v domovino svojo, toda skoro gotovo je, da ga bode predsednik republike takoj po obsodbi pomilostil. Potem ga bodo iztirali iz dežele.

DOPISI.

Iz Sežane 4. februvarja 1890. [Izv. dop.] Kakor običajno vsako leto, priredila je „Čitalnica Sežanska“ tudi letos svojo veselico na Svečnico. Spored, kojega je čislana „Edinost“ že bila v enej zadnjih števiik prinesla, je čestitim bralcem poznan. Prostori pri „treh kronah“ so kot; na deželi jako lepi, dvorana bila je za ist dan priprosto a jako okusno dekorovana, videli smo tudi jako lepo sliko „Vodnikovo“, koja si je Čitalnica omislila. Dvorana se je ob 8 uri od domačih in vnanjih gostov, sosebno mnogo iz Lokev, Bazovice, Vrem in Divače, kojim vsa čast, napolnila in dobra godba iz Gorice svirala je prav izborno razne komade.

Pri prvej točki „Pjevajmo“, skladba Ant. Försterja, zaorili so izbrani glasovi domačih pevcev-gospodov. To je navdušena pesem, pri kojiej ni neumorni skladatelj preziral nobenega glasu ter vsakemu odločil v pesmi svoje odlično mesto. Pri drugej točki nastopila je prvič spodičina B. ter deklamovala pohvalno Gregoričjevo „Nevesto“. Nato nastopil je v Gorici dobro poznan pevec g. K. ter jako lepo, občutno in na veliko zadovoljnost in odobravanje občinstva pel se spremljevajem glasovira jako krasnega F. S. Vilhar-jovega „Mornarja“.

Kedo ne pozna prelepih besed našega preljubega pesnika Gregoričja v pesni „Slovo“, ali kakor jo je on v svojih poezijah nazval: „Oj z Bogom ti planinski svet!“ Že same besede človeka navdušujejo; kaj pa še skladba F. S. Vilharjeva, koja je tako pogodil, da petje v tej pesni je gotovo biser slovenskih skladb. Ta možki zbor se samospevom in se spremljevanjem glasovira bil je res izboren, sosebno moramo izvrstnemu solistu čestitati. Ta komad, kakor prešnji, so pravi koncertni komadi. Čast pevovodju g. K., ki se ni bal truda ne muke, da se je vse tako lepo izvršilo in kojemu se je z neustrudno vstrajnostjo posrečilo, v kratkem času ustanoviti pevski zbor, ki obeta postati središče pravega narodnega socijalnega življenja v Sežani.

Kaj naj pa o igri „Brati ne zna“ rečem, v kateriej so bile vse uloge v dobrih rokah starih igralcev in igralk; le jedna nastopila je prvokrat, a tudi ta obeča biti dobra moč Sežanskemu gledališču. — Dokler bodo take izvrstne moči sodelovale v prospah narodove omike, ni bati se, — tudi če pljuskajo valovi ob našo narodno ladijo — da bi se potopila, temveč nadejati se je, da bode krepko in neustrašno jadrjala naprej, noseč neomadeževano zastavo slovensko, edini spas središča slovenskega Krasa.

Se vé, da se je ne sme zanemariti, kajti, omenil sem že, mogla bi imeti hude nasledke.

Zdravniki pravijo: Vleži se, bodi miren, sčisti si želodec, pa glej, da prideš v znoj. V to svrho se popije malo domačega čaja bezgovinovega ali družih pijač, ki na poč ženejo. Jed mora biti jako zmerna; pri starih ljudeh pa krepka juha in košček piščeta pod zob, pa kozarec dobrega vina. Ako si dihalnik zašlevi, vzame naj se zdravilo, da se šleve skozi usta izmečejo.

Ravnanje, da se hripa ozdravi, je tedaj, kakor vidite, prav priprosto. — Morebiti bi zdravniki dobili taka zdravila, s katerimi bi se moglo bolezn brže v okom priti, ko bi se vedelo, kaj jej je pravi vzrok. Ali tega se ne pozna, in zaradi tega so tudi zdravstveni pripomočki le oni navadni, že v praktičnem življenju poznati.

Nam pa ni na tem, da preiskujemo vzroke bolezn. Zadosti nam je, da vemo, da ni nevarna in da se, kakor se v zdravniških krogih v obče trdi, ne prenaša od človeka na človeka; iz česar sledi, da je njeni kal v zraku. Ako pa je temu takó, vprašamo, zakaj se v tako čudnih dobah

Domače vesti.

Poslovodjo Dolenčeve tiskarne, gosp. Frana Poliča zadel je hud udarec, umrl mu je na davici jedini 3letni sinček.

Za možko podružnico sv. Cirila in Metoda darovali so prijatelji gospoda Remana, zbrani v njega gostoljubnej hiši, 6 goldinarjev. — g. dr. H. T. „za pravdne stroške“ daroval je 52 novč.

Za podružnico sv. Cirila in Metoda na Greti, oziroma za otroški vrt v Rojanu, se je nabralo v nedeljo 9. t. m. v krčmi „pri rumeni hiši“ v Barkovljah mej veselo družbo tržačanov in barkovljanov 4 gl. 30 kr. — Srēna hvala!

Družbi sv. Cirila in Metoda sta darovala 4. t. m. dva Goriška domoljubja 250 gl. Neznana hočeta ostati menda po perzijskem reku: „Dobro učini; ta dobri čin vrzi v morje; — ko bi ne našla ga ribica, Bog ti zanj ve“. Velikodušnim neznancema najjstinitelja zahvala. Slovensko razumnštvo pa naj jima bude zahvalno na ta način, da tudi odpre roke, akopram ne vselej v tako obilnem, a vendar le v skromnejem daru. — Sploh se je smel pretečeni imenovati „Goriški teden“; ker po denarničarici čast. g. Mariji Kancler je uposlala k ondanji veliki svoti Goriška ženska podružnica danes zopet 80 gl. Znaten dar! a višo radost še nam je učinilo ognjevito vneto za vero in dom razodevajoče poročilo, ki so je Goriške rodoljubke pridobile temu darilu. Ta svoj spis so končale s samobodrilom: „Na delo tedaj, ker resnobni so dnovi; a delo in trud nam nebo blagoslovi!“ mi pa Slovenkam, delujočim ob Sočinih bregovih, obetamo, pesnika uporabljajoč: Vaš bude venec zmage nekrvave; — Naprej, sestre — „Naprej zastava Slave!“ — Isto tako se je te zadnje nam ugodne dneve rodila prva župnijska pokroviteljica, prav v zmislu poziva, ki smo ga pred nekaterimi tedni razposlali širom slovenske domovine. Pokroviteljica Šentlamberska župnija je to, v hribih nad Zagorjem. S tridimi žulji si pridobivajo ti naši šentlamberčanje vsakdanjega kruha. „Po sivem kamenju so čvrsti ljudje; — Iz glave otožnost jim burje pade“. In verni so; ali — kar je redoma jedno ter tisto — narodni so ter tudi svojemu rodu krepki branitelji ti naši šentlamberčanje. Brez kake sile; prav s cela prepričani dobre domače stvari so donesali svojemu dušnemu pastirju toliko časa po malem, da so nanosili pokroviteljino 100 gl., koje je ponosna na tak avoj preprost narod prejela družba sv. Cirila in Metoda ter ubeležila šentlamberčane mej svoje pokrovitelje trdno prepričava, da bo neimovitih šentlamberčanov izgled jasen migljaj imovitim ter imovitejim rojakom v smislu besedij: „Če so oni mogli, kako, da bi ne mogli tudi Vi!“

Slovanska čitalnica. V četrtek zvečer ob 8. uri bode „jour fix“. Gospodje člani so naprošeni, da se ga vdeležo v obilem številu.

Prav živahen gala-ples bil je minolo nedeljo pri c. kr. namestniku, g. vit. Rinaldinju. Vdeležili so se ga vsi višji dostojanstveniki v Trstu in na Primorskem.

Pevsko društvo „Zarja“ v Rojanu priredi prihodnjo nedeljo, dne 16. t. m. domačo veselico v prostorih gostilne gospoda Matije Bole-ta v Rojanu po sledečem vspredu: 1. Godba. 2. I. Milaković: „Bojna pjesma“, poje zbor. 3. Ruska (narodna): „Sarafan“, dvospev, izvršujeta gospica F. in šestletna deklica; s spremljevanjem godbe. 4. Godba. 5. Stritar: „Orest“, kos tragedije, izvršuje g. B. 6. Hajdrih: „V sladkih sanjah“, četverosp. 7. T. Šamberk: „Ultra“, veseloigra v enem dejanju, izvršuje domači diletantje. 9. B. Ipavio: „Domovini“, poje zbor. 10. Ples in prosta zabava. Začetek točno ob 6. uri popoldne. Ustopnina: 40 nvč. za osebo; sedeži po 10 nvč. Radodarnosti se ne stavijo meje. Maskam je vhod zabranjen. — Mej posameznimi točkami in pri-

plešu svira oddelek vojaške godbe. Upati je, da tudi to drugo letošnjo veselico mladega društva sl. občinstvo mnogoštevilno obišče, osobito ker jej je program istinito lep. —

Pevsko društvo „Adrija“ v Barkovljah vabi na domačo veselico, ki jo napravi v soboto dne 15. februarja 1890. v krčmi „Pri lepih Barkovljah“ blizu župne cerkve z jako mikavnim programom in plesom. Začetek točno ob 8. uri zvečer. — Radodarnosti se ne stavijo meje. — Ustopnina za gospode 40 nvč., za gospe in gospodične 20 nvč. — Peveci in podporni udje plačajo 20 nvč. — Sedeži 10 nvč.

Pevsko društvo „Hajdrih“ na Proseku priredi v nedeljo dne 16. t. m. ob 7. uri zvečer v dvorani gostilne „Lukša“ svojim udom in vabljenim plesno zabavo.

Hrvatska čitalnica v Kastvu priredi v nedeljo, dne 16. februarja zabavo v prostorih „narodnega doma“.

Pogorelecem v Ležečah na pomoč! Dne 31. januarja t. l. je pogorela skoro vsa Ležeška vas; zadelo je več ali manj vsa gospodarje, nekaterim družinam pa je zgorelo do malega vse. Da se tem siromakom, vzlasti sedaj, ko jih vrh vse te nesreče tare še zima, kolikor toliko pomore, priredi v Naklem županstvo dne 15. t. m. v dvorani gostilne gosp. Jakoba Obersnela v Divači domačo večerno zabavo s plesom in tombolo. Plesati se bode začelo ob 8. uri zvečer. Tombola med 11. in 12. uro. Vstopnina je 50 kr. od osebe; sprejemali pa se bodo z iskreno hvaležnostjo tudi dobrovoljni darovi, ter se gledé na blagi namen prosí obilne udeležbe.

Družba sv. Mohora. Opozarjamo slavno občinstvo, da je samo še ta mesec čas, upisati se v družbo sv. Mohora. Č. gg. duhovnike v okolici prosimo, da pouče naše ljudstvo o velikej koristi te družbe. V nekaterih vaseh okolice bi res lahko bilo mnogo več udov, nego jih je.

Zopet c. kr. pošta in slovenski jezik. Nekdo je hotel na tržaški pošti dne 3. t. m. oddati nakaznico na 14. gl. 50 kr., katere naslov je bil pisan slovenski. Službujoči uradnik zadere se v stranko: cosa vol dir questo štirnjast?!, kar je vzbudilo pozornost drugih strank. Morete si misliti, kako skrajno neprijetno je tako izzivanje na javnem prostoru vsakemu dostojnemu človeku! Jezimo se navadno, da uradniki ne razumejo našega jezika, kajti državne institucije so — tako argumentujemo — tudi za nas, kakor za vse druge državljane. Ali v tem slučaju je stvar še hujša. Dotični uradnik razume slovenski. Ne moremo si torej drugače tolmačiti njega ravnanja, nego da je hotel šika nizovati stranko, da jo je namenoma žalil. Proti temu moramo vendar najodločneje protestovati. Slavno direkcijo bi prosili, da vendar enkrat in za vselej prepodi iz poštni hiše nazore o državljanih I. in II. vrste. Taki nazori se ne dajo spraviti v okvir sedanje dobe in osobito po javnih c. kr. uradih neso na svojem mestu.

Ignoranca tržaških listov. „Piccolo“ in za njim „Cittadino“ — kateri se sicer jako možkega dela — pri nesla sta absurdno vest, da je bivši tržaški namestnik imenovan ministerjalnim tajnikom v ministerstvu notranjih zadev. Neverjetnost te vesti moral bi vendar smeti celo babji „Piccolo“.

Iz delalskih krogov prejeli smo prav ostro pisau dopis, katerega pa ne moremo objaviti, ker se nam vidi sodba, v njem izrečena, pretrda. Dopis govori o velikem plesu delalskega podpornega društva, oziroma o vdeležbi pri tem plesu. Izreka svoje začudenje, da se ni nijeden imoviti tržačanov udeležil tega plesa. S tem so pokazali nebriznost svojo do delalskega stanu. Delalcem so se sedaj — tako trdi dopis — odprle oči in obšla jih je vsakako žalostna zavest, da jim ni od nobene strani — niti od svojih sorjakov — pričakovati kake pomoči. Zato pa povdarja potrebo, da se delalci postavijo na noge

in si sami pomorejo, kakor vedo in znajo. Delalci bi radi pospeševali narodno idejo v mestu tržaškem; ko pa vidijo, da se jih tako bagatelizuje, upada jim vse veselje in so prisiljeni skrbeti za svoje materijalne koristi. Resnici na ljubo pa priznava gosp. dopisnik, da je bila duševna aristokracija pri plesu častno zastopana.

Veselica društva „Previdenza“ zasluži, da jo omenjamo. Rokopleskali so posebno onim ženskim maskam, katere so bile oblečene, kakor — bi zveste Avstrijke ne smele biti. Maske — „margarite“ zbujele so občno navdušenje. Tudi na žalost v italijanskej kraljevi rodbini spominjale so maske. S kratka: opustilo se ni ničesar, kar ne bi bilo dovolj glasno značilo mišljenja in čustvovanja slavne „Previdenze“. Poreče nam kdo, da to so malenkosti in da ni smeti smatrati vsake stvarice tako tragično. To ni res. Več malih značilnih črtic sestavlja skupino, katere ni smeti prezirati; in veselica „Previdenze“ je bila kričeča slika v Trstu se šopirečega čudnega avstrijstva. Naša „Triesterica“ ostala je seveda tudi v tem slučaju zvesta svojim slavnim tradicijam. Pozabljen je Bazzoni in njega epohalni govor o agitatorjih, pozabljena je sfera Revere, pozabljeni so vsi pojavi nepokornosti tržaškega mestnega zastopa do avstrijske vlade; vse, vse je pozabljeno, pač pa rokopleska „Triesterica“ pojavom, kateri so najnaravnejša posledica uprav one nepokornosti in onih izzivanj, proti katerim je ta postarna dama še pred kratkem izrekla svoj anat. „Und thatsächlich bot gestern das Theater einen reizenden Anblick, dessen Zauber sich auch ein verwöhntes Auge nicht zu entziehen vermochte“. Bravo tetka! In vendar jo občudujemo staro devico! Kako ugodno se razlikuje od družih starih devic, stoječih ob robu groba svojih nad! Le-te ne poznajo pozabljenja, ne poznajo odpuščenja. Naša tetka pa, plavajoč po valovih divnih, rajskih karnevalskih slasti, vse pozabi in vse odpusti. Kaj njej za to, če tudi malo trpi korist onega, kateremu naime služi in kateri jej tako radodarno reže vsakdanji kruh.

Ugovorna razprava. „Slov. Narod“ je ponatisnil en naš članek o tržaških razmerah. V Trstu se vlada ni spodtikala ob njim, v Ljubljani pa; kar je jako čudno. Ako je imel članek res tako vsebino, da bi bila mogla vzbuditi vzbujenje, torej bi se bilo to vsakako prej v Trstu zgodilo, nego v Ljubljani. Menimo, da je to jasno, kot beli dan. Konfiskacija je ljubljansko sodišče potrdilo. Res nedostaten je naš tiskovni zakon.

Trst in Gorica. Vsakemu je znano, da nas je Slovencev v Trstu razmerno veliko veliko več, nego v Gorici. Čeravno je tedaj v Gorici primerno manj Slovencev, nego nas je v Trstu, uživajo vendar naši goriški bratje nekake več pravice, nego mi tržačani! V Gorici zapaziš na raznih uradih napise v vsih treh jezikih, t. j. v nemškem, italijanskem in slovenskem; tudi na poštnih škrabcah so napisi v treh jezikih. — Kakor vidimo, se daje torej v Gorici slovenščini vendar-le več veljave, nego pri nas. Dotični naši gospodje naj bi se v tem obziru poprijeli dela; jednakopravnimi nas itak nočejo priznati, ali vsaj ono malo pravice bi si morali priboriti, kakršne imajo goriški Slovenci.

Iz Goriškega nam se piše: „Naši gg. učitelji so sklenili p. l., izdati opis goriškega šolskega okraja. Mej tem časom pa se je pojavila vest, da se bode gradila železna proga iz Logatec v Vipavo do Gorice. Ta proga bode posebno v zemljepisnem oziru marsikaj predruščila, ker bodo postaje bolj gosto navršene, kakor navadno po drugih progah. Spremenile se bodo po krajevni potrebi skladovne in občinske ceste ob železnici; promet dobi vse drugačno lice, nekatere občine, duhovnije in šole dobijo ob postajah nekaj no-

vega osebja; tudi politična uprava se kaj spremeni itd. Zaradi te prevažne novosti je svetovati, da se z dotičnim opisom počaka do prihodnjega leta. Mudi se ne. Spisi zdaj spisani ležali bi v Gorici; pozneje krpanje v take spise tudi ne kaže. Bolje torej počakati, da bo opis dovršeno delo. Goričan.

Lekarna Serravallo preselila se je v svoje nove prostore hiše Fontana. Oprava teh prostorov je zares krasna, unicum v svojej stroki. Tako bogato opravljeno lekarno najde se la v malo kateremu glavnemu mestu. Prva sobana služi za obće poslovanje. Na levo te sobane je soba, določena za podeljenje prvi pomoči pri nenadnih nezgodah. Za temi je farmacevtski laboratorij. Ta lekarna je zares prava okrasba našega mesta. Vse dela v lesu izvršil je vrli arhitekt, gosp. Ivan Cante.

Pasji davek. Mestni magistrat opominja vse lastnike psov, da svoje pse — kakor je predpisano — do 15. t. m. za leto 1890 prijavijo. Opozarja se, da se bodo predpisane naredbe strogo izvrševale in da se ne bodo le oni psi polovili, kateri letajo okolu brez ovratnika ali torbe, ampak vsi, kateri ne bodo imeli marke.

Razpisana je ustanova dr. Ananjan v znesku letnih 300 gl. za dijake višjih tehniških šol armensko-katoliškega veroizpovedanja.

Glede razširitve tržaškega pristanišča odgovoril je trgovinski minister v budgetnem odseku na neko stavljeno vprašanje, da bodo dela primerno napredovala do onega časa, ko se bode odpravila prosta luka. Glede odprave proste luke rekel je minister, da se obravnave z Ogrsko glede postavnega načrta vlečejo na dolgo in da je še le pred kratkem predlogo mogel doposlati trgovinskej zbornici in mestnemu zastopu tržaškemu, da se o njej izjavita. Ko dobi izjave teh dveh korporacij pospeševati hoče obravnave, kolikor moči.

Rimski katolik, oziroma katoliška bukvarna poslala je našej tiskarni nemšk pisano vabilo na naročbo. Vsakako značilno.

Strašna nesreča. Žena mehanika, Marija Just, stanujoča na cesti v Kataro, pripravljala je kosilo za svojo družino. Poleg nje na ognjišču sedel je 1½letni sinček Aleksander. Ko se mati za trenotek oddalj, prevrne otrok lonec z vrelo vodo. Vsebinsa razlije se po njega telesu. Otrok je kmalu umrl vsled pekočin. Stariši, boditi pozorni!

Nezgode. G. Ivan Goljevšek, trgovec iz Sežane, hotel je dne 7. t. m. v ulici Via Stazione skočiti v voz tramvay-a, a se mu je izpoddrsnilo in padel je pod voz. Prenesli so ga v Rusconijevo lekarno, kjer so ga za silo obvezali, in potem so ga prenesli v bolnico. — 14letni deček Albert Degasperi padel je na trgu „piazza Scorcola“ pod nek voz in se ranil na glavi. Revček so prenesli najprej v lekarno Jeroniti-jevo in potem v bolnico.

Važna vest naznanja se nam iz zavarovalnega sveta. Novo ustanovljena zavarovalnica „Unio Catholica“ zvezala se je namreč z banko „Slavijo“ tako, da bode večja zavarovanja sprejemala le v zvezi z njo na ta način, da boste skupaj izgotovljali zavarovalne pogodbe; poleg tega pa bode „Unio Catholica“ zastopala banko „Slavijo“ v stroki življenskega zavarovanja. — Obljubilo se nam je, da dobimo o tej zadevi od strokovnjaka obširnejše poročilo. „Sl. N.“

Hranilno in posojilno društvo v Celovcu dobro napraduje. Promet v 5½ mesecih znašal je 26.749 gl. 08 kr. Gotovo lep vspah za mlado podjetje, ako jemljemo v poštev nam jako neugodne razmere na Koroškem, vsled katerih se morajo naši bratje v Korotanu boriti z vsakovrstnimi težkočami in ovirami.

Listnica uredništva: Gospodu Adolfo Suši v Divači: Ako želite, bodedo Vaš dopis kot „poslano“ priobčili v prihodnjem številu našega lista.

